

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 11.03.1998
KOM(1998) 135 endelig udg.

98/0092 (CNS)

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

om beskyttelse af æglæggende høner i forskellige produktionssystemer

---

forslag til

RÅDETS DIREKTIV

om mindstekrav til beskyttelse

af æglæggende høner i forskellige produktionssystemer

(Forelagt af Kommissionen)

BEGRUNDELSE

Rådet vedtog den 7. marts 1988 direktiv 88/166/EØF om opfyldelse af Domstolens dom i sag 131/86 (annullering af Rådets direktiv 86/113/EØF af 25. marts 1986 om fastlæggelse af mindstekrav vedrørende beskyttelse af burhøns)¹. Direktiv 88/166/EØF vedtog direktiv 86/113/EØF således som aftalt af Rådet.

Artikel 9 i direktiv 88/166/EØF kræver, at Kommissionen inden den 1. januar 1993 forelægger en rapport om den videnskabelige udvikling for så vidt angår høns' trivsel under forskellige opdrætningsformer samt om bestemmelserne i bilaget, i givet fald ledsaget af passende tilpasningsforslag.

Den Videnskabelige Veterinærkomité (dyrevelfærdsgruppen) forelagde i 1992 Kommissionen en betænkning om "æglæggende hønens velfærd i forskellige produktionssystemer", men i den periode var Kommissionen i gang med en omfattende gennemgang af samtlige EF-forskrifter om husdyrs velfærd og foretog sig intet yderligere i sagen på det tidspunkt.

Den Videnskabelige Veterinærkomité, som Kommissionens tjenestegrene havde anmodet om at gennemgå og ajourføre 1992-betænkningen, udarbejdede en udtalelse om æglæggende hønens velfærd, som blev vedtaget på komitéens møde den 30. oktober 1996. Vedlagte meddelelse og forslag bygger på komitéens udtalelse.

Det foreslås, at direktiv 88/166/EØF afløses af et nyt direktiv, der omfatter alle æglæggende hønens velfærd og ikke alene burhøns. Der indføres generelle krav, som gælder for alle produktionssystemer, herunder krav om reder, siddepinde og strøelse. Sidstnævnte krav vil dog kunne fraviges for bure, der opfylder skærpede betingelser. Der foreslås en overgangsperiode for de nye krav, således at eksisterende systemer kan afskrives over ti år.

Bestemmelserne i bilaget er blevet ajourført og opstillet i lighed med Rådets direktiver om beskyttelse af kalve og svin.

Der er bestemmelser om, at myndighederne skal foretage inspektion og aflægge rapport, og at Kommissionen skal føre kontrol.

---

¹ EFT L 74 af 19.03.1988, s. 83.

[REDACTED]

Beskyttelsen af æglæggende høner hører under EU's enekompetence. Den foreslåede afløsning af det nuværende direktiv, som fastsætter mindstekrav for burhøns, er den simpleste vej til at nå det ønskede mål.

De foreslåede foranstaltninger er lige så detaljerede som det eksisterende direktiv.

Det forventes ikke, at medlemsstaterne får vanskeligt ved at gennemføre direktivet i deres nationale lovgivning.

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

KOMMISSIONENS MEDDELELSE

om beskyttelse af æglæggende høner i forskellige produktionssystemer

---

~~88/166/EEC (VET/D/88) 113~~

FORORD

Artikel 9 i direktiv 88/166/EØF om mindstekrav vedrørende beskyttelse af burhøns¹ fastsætter følgende:

"Kommissionen forelægger inden den 1. januar 1993 en rapport om den videnskabelige udvikling for så vidt angår høns' trivsel under forskellige opdrætningsformer samt om bestemmelserne i bilaget; rapporten skal i givet fald ledsages af passende tilpasningsforslag."

I maj 1992 vedtog Den Videnskabelige Veterinærkomité (dyrevelfærdsgruppen) en betænkning (udarbejdet af en arbejdsgruppe under forsæde af professor dr. W. de Wit), som redegjorde for de senest tilgængelige oplysninger om æglæggende hønens velfærd. Kommissionen foretog sig intet yderligere i sagen på det tidspunkt.

Kommissionens tjenestegrene bad i 1995 Den Videnskabelige Veterinærkomité (dyrevelfærdsgruppen) om at gennemgå og ajourføre 1992-betænkningen. Komitéen nedsatte en arbejdsgruppe bestående af eksperter under forsæde af dr. H.J. Blokhuis, Institute for Animal Science and Health, Lelystad, Nederlandene. Arbejdsgruppens medlemmer, der var valgt ud fra deres videnskabelige ekspertise i sagen og ikke som repræsentanter for deres respektive lande, var følgende:

Dr. H.J. Blokhuis	Institute for Animal Science and Health Lelystad, Nederlandene
Prof. W. Bessei	Institute for Animal Breeding and Husbandry University of Hohenheim, Stuttgart, Tyskland
Dr. A. Elson	ADAS, Lincoln, Det Forenede Kongerige
Dr. P.W.G. Groot	Institute of Agricultural and Environmental Engineering Wageningen, Nederlandene
Dr. J. Faure	Poultry Research Institute Nouilly, Frankrig
Dr. L. Keeling	Department of Animal Hygiene Swedish University of Agricultural Science Skara, Sverige
Prof. H. Simonsen	Department of Animal Science and Animal Health Royal Veterinary and Agricultural University Frederiksberg C, Danmark
Dr. P. Van Houwelingen	Europa-Kommissionen (sekretær)

---

¹ EFT L 74 af 19.03.1988, s. 83.

[REDACTED]

Arbejdsgruppen har forelagt Den Videnskabelige Veterinærkomité sin betænkning. På grundlag af arbejdsgruppens betænkning har komitéen vedtaget sin udtalelse og forelagt Kommissionen den. Udtalelsen vil tillige blive sendt særskilt til Europa-Parlamentet og Rådet. Denne meddelelse bygger på Den Videnskabelige Veterinærkomités udtalelse.

VELFÆRD: HVORLEDES KAN VELFÆRD DEFINERES OG MÅLES

Da direktivets artikel 9 kræver, at der skal forelægges en rapport om hønens velfærd, er det af afgørende betydning at fastslå, hvad der egentlig forstås ved velfærd, og hvorledes man objektivt kan vurdere velfærd. Arbejdsgruppen beskæftigede sig indgående med disse spørgsmål og overvejede adskillige definitioner af og udtalelser om dyrevelfærd, som er blevet fremsat i de sidste 30 år.

Arbejdsgruppen fandt, at ledende videnskabsmænd i de seneste år har grebet spørgsmålet an på samme måde på dette felt, idet de går ud fra, hvor godt det lykkes et individ at kontrollere sit miljø. Alle dyrearter har under udviklingen tilpasset sig til et miljø, hvori de kan regulere deres indre tilstand og overleve og reproducere. Dyrers reguleringssystem består af aktive reaktioner (fysiologiske, adfærdsmæssige eller begge dele) på ændringer i det givne miljø, således at dyret kan bevare sine indre og ydre betingelser på et optimalt niveau. Med andre ord prøver dyret at kontrollere sit miljø ved at bruge forskellige mekanismer til at tilpasse sig.

Hvis det lykkes et dyr at tilpasse sig og dermed have kontrol over sit miljø, er dets velfærd god. Hvis dets forsøg på at tilpasse sig mislykkes, vil det opleve negative virkninger, der går fra nedsat velbefindende til død. Jo mere et dyr skal kæmpe for at tilpasse sig, eller jo større de biologiske reaktionsomkostninger er, jo værre føler dyret sig, og jo ringere er dets velfærd.

Der er fire typer velfærdsindikatorer: sundhed, produktivitet, fysiologi og etologi.

Sundhed, der er ensbetydende med frihed for sygdom og skader, er et meget væsentligt kriterium ved vurderingen af æglæggende hønens livskvalitet. Det er imidlertid vigtigt at være opmærksom på, at grænsen mellem sundhed og sygdom ganske ofte er uskarp. Fx kan en høne, der er inficeret med et mindre antal indvoldsorm uden at vise symptomer, blive regnet for at være rask. En måned senere kan antallet af orm være fordoblet, og hønen vil så blive regnet for at være syg. Det er også vigtigt at indse, at en syg høne ikke nødvendigvis oplever smerte eller lidelse. Fx er en høne med yderst skøre vingeben et sygt dyr, men der er ikke grund til at tro, at den abnorme knoglestruktur indebærer smerte. Hønen vil dog føle smerte, hvis vingebenet brækker, som det ofte sker under håndtering og transport. Den sundhedsrelaterede velfærd i en population kan beskrives ved brug af standardanalysemetoder i veltilrettelagte epidemiologiske undersøgelser af sygdomsforekomst, sygdomsvarighed og intensiteten af den smerte eller lidelse, sygdommen medfører.

Stressorer har generelt indflydelse på dyrenes immunforsvar og dermed på dyrenes sundhedsstatus.

[REDACTED]

Produktivitet bør anvendes med varsomhed som velfærdsindikator, for velfærd er noget, der hører individet til, mens produktivitet hos høner normalt måles for hele flokken. Et andet problem er, at der ved produktivitet kan forstås forskellige forhold som fx en enkelthønes ydelse, en floks gennemsnitsproduktion, produktion pr. foderenhed, dækningsbidrag pr. kapitalenhed eller arbejdskraftenhed eller andre beregninger. Det medfører, at man kan få modstridende resultater alt efter den valgte målemetode.

Således kan ændring af en miljøvariabel nedsætte antallet af producerede æg, men give øget ægvægt, hvorved ægmasseudbyttet forbliver det samme. Alt efter hvordan produktiviteten er blevet målt, kan ændringen derfor siges at have forbedret velfærden, nedsat den eller have været uden indflydelse. Dette viser, at en simpel måling af produktiviteten ikke kan bruges til at måle velfærd. Falder produktivitetsindikatoren pludseligt, kan det på den anden side tjene som advarsel om, at der er et velfærdsproblem.

Produktivitet skal bruges med forsigtighed som velfærdsindikator, fordi kraftig nedgang i ægproduktionen er tegn på ringe velfærd, mens det omvendte, høj produktion, ikke nødvendigvis er tegn på god velfærd.

Fysiologiske forandringer sker som reaktion på miljømæssige og fysiske behov. De hyppigst målte fysiologiske indikatorer er dem, der er forbundet med stress-reaktioner og aktiviteten i hypothalamus-/hypofyse-/binyrebark-aksen. Som med andre foranstaltninger er det imidlertid vanskeligt at fortolke resultaterne.

Nogle af de påviste reaktioner forekommer også under normale aktiviteter som seksualadfærd, parringsadfærd, æglægningsadfærd og fødesøgningsadfærd. Det betyder, at de traditionelle stressindikatorer (udskillelse af adrenalin, noradrenalin og corticosteron) må fortolkes med stor varsomhed og benyttes i kombination med andre målinger.

Fysiologiske indikatorer kan give et ret præcist mål for dyrevelfærd, idet de måler dyrets indsats for at tilpasse sig en situation.

Etologiske undersøgelser af fjerkræes velfærd har til formål at bestemme, om et dyr adfærdsmæssigt kan tilpasse sig et bestemt miljø, eller at identificere de relevante miljømæssige faktorer, som sætter dyret i stand til at tilpasse sig.

Disse undersøgelser foretages efter tre metoder:

1. Dyrene anbringes i det miljø, der er under observation, og deres adfærd sammenlignes med adfærden hos dyr, der er vendt tilbage til vild tilstand, eller hos dyr anbragt i et miljø, der antages at være ideelt. Problemet ved denne metode er, at det ikke altid er umiddelbart tydeligt, om en særlig adfærd eller adfærdsændring er tegn på regulatoriske forstyrrelser eller svigt, eller om der er tale om tilpasning til et ændret miljø. For at sådanne parametre kan anvendes til påvisning af ringe velfærd, skal det først påvises, at ændringerne er tegn på frustration.

- [REDACTED]
2. Præferencetest, hvor dyrene enten får valget mellem to eller flere miljøer eller tvinges til at yde en præstation i form af arbejde eller underkaste sig ubehagelige stimuli for at få adgang til en belønning, kan benyttes til ikke blot at angive, hvilket miljø dyrene foretrækker, men de kan i et vist omfang også måle det relative forhold mellem forskellige præferencer.
  3. Den tredje metode er at iagttage adfærden i forsøgssituationer, hvori et dyr ikke kan tilpasse sig, og sammenligne den med adfærden i det miljø, der er under observation.

Kombination af forskellige indikatorer

Ingen enkeltindikator er i sig selv god nok til at angive dyrevelfærd. Der skal tages flere forskellige målinger i betragtning. Ovennævnte fire indikatorer peger ikke altid i samme retning, men giver ofte modstridende resultater.

Et problem i forbindelse med vurdering af dyrevelfærd er manglende viden om, hvordan dyr fx oplever sygdom, konfliktadfærd og abnorm adfærd. Er nogle tilstande vigtigere end andre set ud fra et velfærdssynspunkt? Det foreslås, at kriterierne for bedømmelse af velfærd opdeles i designkriterier og ydelseskriterier.

Resumé

De mest almindeligt anvendte velfærdsindikatorer er mål for sundhed, produktivitet, fysiologi og etologi. Disse indikatorer kan anvendes hver for sig til at angive ringe velfærd, men en kombination af dem giver et bedre tegn på dyrets indsats for at tilpasse sig og dermed på dyrets biologiske reaktionsomkostninger.

ÆGLÆGGENDE HØNERS BEHOV

Et dyrs behov er en mangel, der kan afhjælpes ved mobilisering af en særlig ressource eller ved reaktion på en særligt miljømæssig eller fysisk stimulus. Hvis et dyr ikke har mulighed for at tilfredsstille et behov, vil den umiddelbare eller endelige konsekvens være ringe velfærd.

De fleste behov skyldes et individs motivationstilstand, som kan have fysiologisk eller psykologisk oprindelse. Fx drikker en høne vand, fordi dens legemsvæsker er blevet for stærkt koncentrerede (fysiologisk), eller fordi den forventer kommende dehydrering (psykologisk). Som følge af forbindelsen mellem behov og motivation kan mange behov fastslås ved iagttagelse af æglæggende hønens præferencer.

Høner har behov for at

- få tilstrækkelige næringsmidler og vand
- vokse og pleje sig selv på en sådan måde, at deres krop kan fungere korrekt
- undgå farlige miljøbetingelser, skader og sygdom
- kunne nedsætte forekomsten af smerte, frygt og frustration til det mindst mulige.

For at kunne tilfredsstille disse behov udfolder høner en række forskellige aktiviteter, reagerer på bestemte stimuli og opretholder en række fysiologiske tilstande.

De har derfor andre behov som fx at

- vise en række fødesøgnings- og udforskningsbevægelser
- få tilstrækkelig motion
- vise fjerpudsnings- og støvbadningsadfærd
- udforske og reagere på tegn på potentiel fare
- leve i socialt samspil med andre høner
- søge efter eller bygge en passende redeplads.

Høner har behov for plads, så de kan udfolde deres aktiviteter, men hvor megen plads bestemte aktiviteter kræver, er et åbent spørgsmål. Når høner får mere plads, kan de give udtryk for et mere omfattende og varieret adfærdsmønster. Forbedring af miljøet muliggør og stimulerer adfærdsytringer.

Enkeltdyr kræver mere plads til normale bevægelser og tilstrækkelig motion end de 450 cm², der for øjeblikket er mindstekravet til æglægningsbure. I et opstaldningssystem til æglæggere bør hver høne have plads nok til at udføre en række grundlæggende former for adfærd, såsom vingestrækning, vingeklap, fjerpudsnings, drejen omkring, motion for at forebygge problemer som knogleskørhed og andre aktiviteter, som indbefatter adgang til foder og vand samt siddepinde. Hønerne bør have pinde at sidde på, reder at lægge æg i og mulighed for at hakke, skrabe og støvbade.

Disse former for adfærd kan ikke komme til udtryk, og der kan aldrig gives stimuli i et bur med kun 450 cm² pr. høne.

Øges arealet pr. høne, udvides adfærdsbevægelserne, og de adfærdsmønstre, som kræver mest plads, vil komme til udtryk. Blot til en normalt opretstående stilling, som er den stilling, der kræver mindst plads, kræves der et areal på 428-592 cm² pr. høne afhængigt af vægten.

Høner, der holdes i større grupper, kan dele pladsen mellem sig til aktiviteter, som kun optager en lille del af deres tid. I en gruppe på 5 høner med et areal på 800 cm² pr. høne er det ikke alle former for adfærdsmønstre, der kan udføres, såsom hovedkradsen og kropsrysten med opbrust fjerdragt, selv når de er fælles om pladsen. Ifølge erfaringerne med større kolonisystemer giver et areal på 1 000 cm² pr. dyr hønerne mulighed for at lade mange forskellige adfærdsformer komme til udtryk. Endvidere har undersøgelser vist, at høner er parat til at arbejde for at øge deres areal indtil mindst 775 cm² pr. høne.

~~CONFIDENTIAL~~

Knogleskørhed og knoglebrud hos æglæggere kan forekomme i alle systemer. Knogleskørhed, der er en vigtig faktor som årsag til brud, findes fortrinsvis hos høner, der ikke har rimelige muligheder for at få motion, dvs. burhøner. Knoglebrud kan forårsages af ublid håndtering af hønerne samt af uheld i systemer, hvor mulighederne for at flyve og lande er stærkt indskrænkede.

På grund af æglægningsbures gølle miljø bliver hønernes velfærd ikke forbedret ved, at der bare gives mere plads pr. dyr, for forskningen har vist, at aggressiv adfærd kan øges i takt med mere plads i et sådant miljø.

Høner foretrækker i høj grad at lægge deres æg i en rede. Antallet og anbringelsen af reder bør bestemmes efter driftssystem og hønserace. Man har fundet, at der for at undgå overdreven konkurrence og for at få færrest mulige gulvæg bør være en enkeltrede til 5-8 dyr eller, hvis der bruges fællesreder, mindst 1 m² til 100-120 dyr.

Høner foretrækker at sidde på pind. Hvis der findes siddepinde, benyttes de normalt meget og bidrager til knoglestyrken. Anbringes der siddepind i et bur, giver det større benstyrke. Høner fra volieresystemer har ved slagting vist sig at have mange helede brud, fordi dyrene ikke kan lande rigtigt på siddepindene. Når antallet af klodsede landinger bestemmes, er det vigtigt at vide, hvordan siddepindene er anbragt, og hvor megen plads der er på siddepindene, samt om der har været adgang til siddepinde under opvæksten. Desuden er det tidsrum, hvori lyset gradvis dæmpes indtil slutningen af hver lysperiode, også af betydning.

Høner foretrækker i høj grad gulv med strøelse. Når der tilbydes strøelse, bør det være et passende materiale, som altid er letsmuldrrende, og det skal være egnet til, at hønerne kan hakke, skrabe og støvbade. Tilbud af strøelse under opvæksten spiller en vigtig rolle, når det gælder om at nedsætte omfanget af fjerpilning hos voksne individer.

Æglæggende høner skal mindst en gang om dagen have adgang til foder og til enhver tid have adgang til vand. Hvis der benyttes kædetrug, bør der være mindst 10 cm foderplads tilgængelig for hver høne. Hvis der benyttes runde trug, bør der være mindst 4 cm tilgængelig foderplads pr. høne. Hvis der benyttes vandrender, skal der være mindst 10 cm plads ved renden til hver høne. Ellers skal der være mindst en drikkekop eller drikkenippel for hver ti høner. Hvis gruppen består af færre end ti høner, bør gruppen have adgang til mindst to drikkekopper eller to drikkenipler. Fodertrug, drikkenipler osv. bør være ensartet fordelt i opstaldningssystemet.

Skønt høner føler sig tiltrukket af dagslys, er der ikke noget videnskabeligt bevis for, at dagslys er nødvendigt for deres velfærd. For at opretholde en normal æglægning kræves der en lysstyrke på 5-7 lux, og lysstyrker på over 10 lux undgås normalt for at mindske fjerpilning.

~~CONFIDENTIAL~~

Der synes ikke at foreligge noget afgørende videnskabeligt arbejde angående den indflydelse, de forskellige lysprogrammer, der findes i handelen, har på høners velfærd. Men da mørke perioder vil medføre en stærk begrænsning af udfoldelse af adfærdsmønstre, bør der hver dag tilbydes en passende, kontinuerlig lysperiode. Det er vigtigt, at lysstyrken i hvert fald i gulvstalde holdes så konstant som muligt, fordi pletter med stærk lysstyrke er så attraktive, at høerne måske samler sig der og kan klumpe sig sammen i store bunker, så de understøttes kvæles.

Selv om næbtrimning kan mindske hakkeskader, er det bedst, at høner opstaldes og passes på en sådan måde, at det ikke er nødvendigt at foretage næbtrimning. Da risikoen for kannibalisme er lille, er der ingen grund til at trimme næbbene på burhøner. Da næbtrimning vides at volde smerte både under og efter indgrebet på grund af forekomsten af neuromer, når dyrene næbtrimmes i den alder, hvor indgrebet normalt foretages, bør næbtrimning forbydes så snart det er praktisk muligt. I alternative systemer vil forbud mod næbtrimning med de nuværende høneracer imidlertid øge risikoen for skader på dyrene på grund af hakning. Der findes ingen løsning på dette problem for øjeblikket, og i alternative systemer er det nødvendigt at tillade næbtrimning, men indgrebet bør udføres på kyllinger på under 10 dage, fordi det ser ud til, at de specielle følelegemer, som næbspidsen er tæt besat med, ikke regenererer før den alder.

Til alternative systemer bør der vælges opdrætningsmetoder og høneracer, hos hvilke der ikke forekommer fjerpilning og kannibalisme af betydning.

PRODUKTIONSSYSTEMER TIL ÆGLÆGGENDE HØNER

For øjeblikket bliver de fleste høner i EU holdt i bursystemer, som giver dem et godt miljø. Blandt de vigtige fordele og mangler ved bure med hensyn til høners velfærd kan anføres følgende:

Fordele sammenholdt med gode eksempler på andre systemer er:

- dyrene holdes adskilt fra deres gødning, så der sjældent forekommer indvoldsparasitter
- dyrene holdes i små grupper med en stabil social orden
- risikoen for kannibalisme er lille, og det er ikke nødvendigt at foretage næbtrimning.

Mangler sammenholdt med gode eksempler på andre systemer er:

- redebygningsadfærd, sidde på pind, skraben, støvbadning og de fleste andre bevægelser hindres eller ændres
- der forekommer stereotyp adfærd
- øget frygt
- knogleskørhed på grund af mangel på motion.

~~CONFIDENTIAL~~

Det står klart, at æglægningsburet, således som det bruges for øjeblikket, på grund af dets ringe størrelse og dets goldhed indebærer alvorlige ulemper for hønens velfærd.

Hos burhøner kan kløerne vokse voldsomt og ukontrolleret, hvilket ofte medfører brud på en klo med eller uden beskadigelse af underliggende væv. Anbringes der en kloslidningsanordning på panelet bag fodertruget, slides forkløerne effektivt.

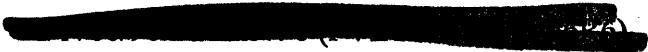
For bure i fire eller flere etager bør der være en fast inspektionsgang eller anden godkendt anordning, så det er muligt at inspicere de øverste etager, og så det er lettere at udtage høner fra disse bure. Der bør være en gangbredde på mindst 1 m mellem rækkerne, så det er let at inspicere høner på alle etager og indsætte dem, og så der sker et minimum af skader ved udtagning.

Udformningen af bure er blevet forbedret i de seneste år, og forskning i og udvikling af indretningen af bure fortsætter. Når der er mere plads i burene, kan det bedre lade sig gøre at tilbyde nogle ekstra faciliteter som fx siddepinde. Ved en beskeden pladsforøgelse kunne det være muligt at forbedre burene yderligere ved at tilbyde faciliteter til redebygning, støvbadning, kradsning og hakning.

Andre produktionssystemer som volierer, dybstrøelsesstalde eller stalde med fritgående høns tilbyder faciliteter i forskelligt omfang og giver almindeligvis hønerne bedre mulighed for at give udtryk for flere adfærdsformer. Disse alternative systemer kan indebære en større risiko for parasitangreb, og det kan være vanskeligere at bekæmpe forekomst af fjerpilning og kannibalisme. Som følge heraf synes det med de nuværende fjerkræracers for øjeblikket nødvendigt at foretage næbtrimning.

Som udviklingen er i dag, kræves der større produktionsomkostninger, mere arbejdskraft og dyrlægetilsyn og bedre driftslederskab i alternative systemer end for æglægningsbures vedkommende. Når der er så mange forskellige systemer i brug, er der uundgåeligt langt større variation i ydelsen i alternative systemer end i æglægningsbure. Det må dog erindres, at det tog 20-30 år at udvikle æglægningsbure af den slags, vi har i dag, og der sker stadig forbedringer. Nogle alternative systemer har kun været fremme i 10-15 år, så der kan forventes yderligere ændringer og forbedringer såvel som mere viden om, hvorledes risikoen for parasitangreb, forekomst af fjerpilning og kannibalisme kan mindskes.

Snavsede æg/gulvæg bliver mere forurenede af bakterier end rene æg, der er lagt i reder. Der er ingen forskel med hensyn til forurening mellem æg, der er produceret i reder, og æg, der er produceret i æglægningsbure. I moderne volieresystemer ("aviary og "perchery" systemer) kan sygdomsstatus opretholdes på samme høje niveau som i de nuværende æglægningsbure med erfarent personale og godt veterinærtilsyn, hvis der tages højde for en række faktorer som fx at undgå, at strøelsen bliver våd, at anvende alt-ind alt-ud systemet, at foretage regelmæssig indsamling af æg, at foretage god rengøring og desinfektion af systemet mellem to hold, at forebygge, at fodrings- og vandingsanlæggene forurenes med gødning, at fjerne døde dyr og effektivt at bekæmpe insekter, rotter og mus.

Der er kun udført anvendt forskning i æglæggende høners velfærd i relativt kort tid. De nuværende ulemper ved nogle af de alternative systemer som fx kannibalisme og miljøproblemer, som man endnu ikke helt har styr på, bør afhjælpes ved afprøvning i praksis af de eksisterende systemer på erhvervsmæssige betingelser og ved yderligere forskning. Stimulusberigede bure og veldesignede produktionssystemer uden bure har allerede vist sig at have en række velfærdsmæssige fordele i forhold til de nuværende æglægningsbure.

Der er ingen eller kun ringe forskelle i høners (biologiske) produktionskapacitet i alternative systemer og de nuværende bursystemer, selv om den registrerede produktion kan være mindre i alternative systemer, fordi der bliver hakket i og ædt æg.

Det gælder for alle produktionssystemer, at højerne kun bør passes af personer, som er oplært i og har erfaring med det benyttede driftssystem. For at sikre hønernes velfærd bør såvel højerne som alt det udstyr, deres velfærd er afhængig af, inspiceres omhyggeligt mindst to gange om dagen.

PRODUKTION I FORSKELLIGE PRODUKTIONSSYSTEMER I EU

I 1996 var der ca. 270 mio. æglæggere i EU, heraf knap 93% i bure. Tabel 1 indeholder en oversigt over situationen i EU. I nogle lande er der sket en stigning i produktionen i alternative systemer.

Tabel 1: Antal (x1000) æglæggere i forskellige produktionssystemer i EU-medlemsstaterne i 1996 (Kilde: Beregnet på grundlag af fjerkræstatistikker, dok. VI/417-FR rev. 135, 5.12.1997, og meddelelser fra medlemsstaterne)

	bure x1000	%	voliere	%	dyb- strøelse x1000	%	inten- sivt x1000	%	frit- gående x 1000	%
A	3 886	84	28	0,6	439	9,5			285	6,1
B	12 304	98	10	0,1	209	1,7	21	0,2	18	0,1
DK	2 591	70	42	1,1	667	18,1			382	10,4
D	39 472	91	22	0,1	2 354	5,4	31	0,1	1 524	3,5
E *	34 227									
EL *	5 644									
FIN *	3 250	99			25	0,8				
F ('95)	52 985	95	18		103	0,2	2 028	3,6	622	1,0
IRL	865	80							219	20,0
I*	35 478	99			166	0,5				
NL	23 240	83	191	0,7	3 578	12,7	91	0,3	971	3,5
P*	4 923									
S	4 272	82	135	2,6	800	15,4				
UK	27 355	84	1 066	3,3					4 193	12,9
EU	250 762	93	1 512	0,6	8 341	3,7	2 171	0,8	8 214	3,0

* = ingen andre tal disponible, ekskl. ikke-erhvervsmæssigt hønsehold.

På grund af efterspørgslen i flere medlemsstater, især i den nordlige del af EU, er produktionen af æg fra høner, der ikke holdes i bur, blevet mere populær i de seneste 10 år. I Nederlandene fx er volieresystemer og dybstrøelsesstalde populære, og 40% af de konsumæg, der sælges i detailhandelen, stammer fra andre systemer end bursystemer.

~~CONFIDENTIAL~~

I 1984 blev de fælles handelsnormer tilpasset for at få harmoniserede mærkningsbestemmelser for æg fra fire forskellige alternative ægproduktionssystemer (æg fra fritgående høns; æg fra fritgående høns - intensivt system; skrabeæg og æg fra volierehønseshold), og der blev fastsat nogle få kriterier og kontrolforanstaltninger for at sikre loyal konkurrence mellem producenterne.

GENNEMFØRELSEN AF EF-DIREKTIVET OG FINANSIEL STØTTE I MEDLEMSSTATERNE

Alle EU-medlemsstaterne har givet meddelelse om, at direktiv 88/166/EØF er blevet gennemført, undtagen Finland og nogle få delstater i Østrig for nogle dele af direktivet. Der er en række markante forskelle mellem medlemsstaterne med hensyn til den økonomiske støtte til producenterne. Situationen i medlemsstaterne ser ud som følger:

Østrig: Den 19. april 1996 anmodede "Nationalrat" i en resolution landbrugsministeren om at gå ind for et forbud mod burhønseshold i EU.

Æglægningsbure vil blive forbudt fra en bestemt dato i en række delstater. Østrig yder støtte til omlægning fra bursystemer til alternative produktionssystemer.

Belgien: Belgien har andre tal for bure med kun få dyr i et bur: 1000 cm² til 1 høne i et bur, 750 cm² pr. høne med 2 høner i et bur og 550 cm² pr. høne med 3 høner i et bur. For bure med 4 høner eller derover er lovgivningen på linje med direktivets mindstekrav. Der ydes ikke statsstøtte til omlægning fra bursystemer til alternative produktionssystemer.

Danmark: Danmark kræver 600 cm² pr. høne. Når en producent skrotter sit bursystem for at gå over til et alternativt system eller blot nedlægge produktionen, modtager han for øjeblikket en statsstøtte på 20 DKK pr. burplads.

Finland Finland kræver 480 cm² pr. høne i et æglægningsbur. Den finske regering har principielt accepteret et forbud mod burhønseshold, men ikrafttrædelsesdatoen er endnu ikke blevet fastsat. Det finske parlament har imidlertid accepteret, at der ikke må anvendes bursystemer længere end til 2005. Producenter, der går over til alternative produktionssystemer, får statsstøtte. For 25% af det banklån, producenten optager, betaler ministeriet alle renteudgifter op til et renteloft på 5%.

Frankrig Gennemført i tråd med direktivets mindstekrav. Der ydes ingen statsstøtte til omlægning fra burhønseshold til alternative produktionssystemer.

- Tyskland Tyskland kræver 550 cm² pr. høne, hvis dyrene vejer over 2 kg og 450 cm² pr. høne, hvis de vejer under 2 kg. Forbundsrådet har i en resolution anmodet om et forbud mod burhønseshold i EU, men forbundsregeringen har endnu ikke indtaget den stilling. Der ydes ingen statsstøtte til omlægning fra burhønseshold til alternative produktionssystemer.
- Grækenland Gennemført i tråd med direktivets mindstekrav. Der ydes ingen statsstøtte til omlægning fra burhønseshold til alternative produktionssystemer.
- Luxembourg Gennemført i tråd med direktivets mindstekrav. Der ydes ingen statsstøtte til omlægning fra burhønseshold til alternative produktionssystemer.
- Nederlandene Gennemført i tråd med direktivets mindstekrav. Der ydes ingen statsstøtte til omlægning fra burhønseshold til alternative produktionssystemer.
- Irland Gennemført i tråd med direktivets mindstekrav. Der ydes ingen statsstøtte til omlægning fra burhønseshold til alternative produktionssystemer.
- Italien Gennemført i tråd med direktivets mindstekrav. Der ydes ingen statsstøtte til omlægning fra burhønseshold til alternative produktionssystemer.
- Portugal Gennemført i tråd med direktivets mindstekrav. Der ydes ingen statsstøtte til omlægning fra burhønseshold til alternative produktionssystemer.
- Spanien Gennemført i tråd med direktivets mindstekrav. Der ydes ingen statsstøtte til omlægning fra burhønseshold til alternative produktionssystemer.
- Sverige I Sverige kræves der 600 cm² pr. høne. Riksdagen har accepteret et forbud mod det nuværende æglægningsbur fra 1.1.1999. Fra den dato skal der i alle produktionssystemer være reder, siddepinde og et støvbad, medmindre producenterne har fået dispensation. Dispensationen kan højst gives for 3 æglægningscykler. Der ydes ingen statsstøtte til omlægning fra burhønseshold til alternative produktionssystemer.

For æg, der er produceret i voliersystemer, skrabeæg og æg fra intensive systemer og fritgående høns kan der opnås toppris i visse områder. Generelt får producenterne af æg fra andre systemer end bursystemer en højere pris for deres æg.

Selv om producenterne for øjeblikket får betydeligt højere priser for de æg, som er produceret i alternative systemer, er det ikke sikkert, at disse priser vil holde sig på det nuværende niveau, hvis hele produktionen eller en stor procentdel af den omlægges til mere velfærdsvenlige alternative systemer.

2. Virkninger på EU-markedet

2.a WTO-overenskomsten - importtold

Der er ingen markedsstøtteordning for æg i EU. Historisk set var Fællesskabets marked skærmet mod import fra tredjelande ved hjælp af en ordning med variable afgifter og slusepriser, men disse gælder ikke længere som følge af tariffikationsprocessen i forbindelse med WTO-aftalen om landbrug. I henhold til denne proces blev ordningen med variable afgifter og slusepriser afløst af en ordning med told og en speciel beskyttelsesklausul baseret på referencepriser. EU's velfærdsregler har indtil nu ikke haft nogen mærkbar virkning på importens eller eksportens størrelse, selv ikke efter indførelsen af toldkontingenter til lav told pr. 1. juli 1995.

Den normale importtold for æg med skal var på 44,7 ECU/100 kg i 1995/96. Den er på 39 ECU/100 kg i 1997/98 og vil blive nedsat med yderligere seks lige store årlige beløb til 30,4 ECU i 2000/01.

Ifølge WTO-overenskomsten er der en minimumstoldkvote for æg og ægprodukter til nedsat told (15,2 ECU/100 kg). Toldkontingenter for æg med skal, helægprodukter og blommer og albuminer til nedsat told var på i alt 84 000 tons i 1995/96 og kan stige til 157 500 tons i 2000/01. I 1997 blev kontingenter for helægprodukter og blommer udnyttet fuldt ud (udtrykt som 6 373 tons æg med skal), kontingenter for albuminer (udtrykt som 10 058 tons æg med skal) blev udnyttet for 37% vedkommende, og kun 0,1% af kontingenter for æg med skal blev udnyttet (70 300 tons).

Det samlede toldkontingenter til nedsat told udgør 2% af EU's forbrug af konsumæg i 1996 og ca. 3% i 2000/01.

Det forventes, at det under den næste WTO-runde vil blive drøftet at nedsætte tolden yderligere for alle landbrugsprodukter.

2.b. Økonomiske konsekvenser af øget areal pr. burhøne

En vigtig faktor er den virkning, som en udvidelse af minimumsarealet pr. høne får på EU-ægs konkurrenceevne i forhold til æg importeret fra verdensmarkedet.

De nugældende regler sikrer en såkaldt EU-præference, fordi priserne for æg, der importeres fra tredjelande, efter at den normale importtold er betalt, er højere end markedspriserne for æg, der er produceret i EU i bure med 450 cm² pr. høne.

I et første eksempel (scenario 2001) forudsættes det, at produktionsomkostningerne vil stige med 10%, hvis:

- minimumsarealet pr. høne er 800 cm²
- kornprisen i EU reduceres med 20% (i 2001) som foreslået i Agenda 2000
- EU-importtolden forbliver uændret.

Under de omstændigheder vil æg, der er produceret i EU med et burareal på 800 cm² pr. høne, ikke længere have nogen konkurrencefordel i forhold til æg importeret fra USA. Markedspriserne vil være de samme.

Hvis EU-importtolden imidlertid nedsættes yderligere i forbindelse med en ny WTO-runde, med fx 33% i perioden fra 2001 til 2010, vil EU's konkurrencefordel være forsvundet i 2010 allerede med et burareal på 600 cm² pr. høne. Med et større burareal vil æg, der er produceret i EU, ikke længere kunne konkurrere med importerede æg.

Prognoser over produktionsomkostninger er altid forbundet med en vis usikkerhed, og det ville måske derfor være klogt i forbindelse med udviklingen i konkurrenceevnen at forudsætte, at produktionsomkostningerne i EU vil stige med 15%, hvis burarealet pr. høne øges fra 450 cm² til 800 cm² og med 7,5%, hvis arealet øges til 600 cm² pr. høne.

På grundlag af den hypotese og en nedsættelse af EU-kornpriserne på 20% og uændret EU-importtold (scenario 2001) forsvinder EU-konkurrencefordelen på det indre marked, når minimumsarealet fastsættes til 700 cm² pr. høne, og ifølge 2010-scenariet (importtolden yderligere nedsat med 33%) forsvinder EU-konkurrencefordelen med et minimumsareal på 550 cm² pr. høne.

ANDRE INSTRUMENTER

1. Mærkning

De nugældende EF-bestemmelser om mærkning (Rådets forordning (EØF) nr. 1907/90 om handelsnormer for æg² og Kommissionens forordning (EØF) nr. 1274/91 om gennemførelsesbestemmelser til forordning (EØF) nr. 1907/90 om handelsnormer for æg³) gælder for alle æg med skal, der sælges i EU, herunder æg fra tredjelande. Der kan også anvendes mærkningsbestemmelser over for importerede produkter, hvis de ikke medfører forskelsbehandling. Disse foranstaltninger skal meddeles WTO i henhold til aftalen om tekniske handelshindringer.

De nugældende fælles handelsnormer for æg indeholder bestemmelser om frivillig mærkning af æg og pakninger efter de fem produktionstyper, der findes, jf. artikel 10, stk. 3, i forordning (EØF) nr. 1907/90 og artikel 18 i forordning (EØF) nr. 1274/91 (fritgående høns, intensive systemer, dybstrøelsesstalde, volieresystemer og burproduktion).

Forordning (EØF) nr. 1274/91 indeholder de grundlæggende betingelser, som skal opfyldes i forbindelse med de fem produktionstyper, tillige med kontrolbestemmelser.

Med henblik på at informere forbrugerne fuldt ud bør det påtænkes at indføre obligatorisk mærkning af konsumæg og pakninger efter produktionstype. Mærkningen bør være obligatorisk for alle konsumæg produceret i EU's medlemsstater. Når Rådet har vedtaget regler om obligatorisk mærkning, skal der vedtages gennemførelsesbestemmelser efter forvaltningskomitéproceduren.

Det er så op til forbrugerne at vælge den type konsumæg, de foretrækker.

For at undgå vildledende oplysninger på æg og pakninger må det overvejes, om den generelle erklæring, der er nævnt i artikel 10, stk. 2, litra e), i forordning (EØF) nr. 1907/90, ikke bør suppleres med mere detaljerede regler (forordning (EØF) nr. 1274/91). Artikel 10, stk. 2, litra e), er affattet således: "erklæringer og symboler, der skal fremme salget af æg eller andre varer, på betingelse af at erklæringerne og symbolerne og den måde, de er udformet på, ikke vil kunne vildlede køberne."

Med hensyn til mærkning af ægprodukter efter produktionstype er det imidlertid vanskeligt i praksis at gennemføre og føre kontrol med tilsvarende krav som dem, der foreslås for konsumæg.

---

² EFT L 173 af 6.7.1990, s. 5.

³ EFT L 121 af 16.5.1991, s. 11.

2. Subsidier

Der findes en forordning, hvorefter der kan ydes finansiel støtte til investeringer i bygninger og tekniske anlæg til forbedring af æglæggerses velfærd. Det er Rådets forordning (EF) nr. 950/97 om forbedring af landbrugsstrukturernes effektivitet⁴, en af grundforordningerne for strukturfondenes horisontale mål 5a.

Principielt kan der ifølge den forordning ikke ydes investeringstøtte inden for æg- og fjerkræsektoren. Der er dog tilladt at yde støtte til miljøbeskyttelse, forbedring af hygiejneforholdene inden for husdyrbruget og forbedring af dyrenes velfærd, hvis der ikke sker nogen kapacitetsudvidelse.

For at kunne komme i betragtning skal modtagerne endvidere opfylde en række betingelser, som er fastsat i forordningens artikel 5 (de skal have landbrug som hovederhverv, være i besiddelse af tilstrækkelig faglig dygtighed, opstille en plan for konkret forbedring og føre et forenklet regnskab).

Hvis disse betingelser er opfyldt, kan medlemsstaterne indføre en støtteordning, der omfatter investeringer, som er i overensstemmelse med EU-normerne for beskyttelse af æglæggende høner, herunder investeringer i omlægning til anerkendte produktionssystemer. Disse investeringer bør under alle omstændigheder repræsentere en reel indsats for tilpasning til de nye krav.

Derudover kan medlemsstaterne yde begrænset statsstøtte til landbrugere, som ikke opfylder betingelserne i artikel 5 i forordning (EF) nr. 950/97. Begge ordninger, både statsstøtteordningen og medfinansieringsordningen, skal godkendes af Kommissionen.

Mulighederne for investeringsstøtte vil blive videreført efter år 2000, hvorved EU-betingelserne for berettigelse til investeringsstøtte formodes at blive endnu enklere og mere fleksible for medlemsstaterne at anvende.

3. Ny WTO-overenskomst

Muligheden for at få WTO-bestemmelserne ændret, så de kommer til at omfatte velfærdsspørgsmål, vil blive undersøgt ved fastlæggelsen af EU's forhandlingsmål før næste runde af WTO-forhandlingerne.

---

⁴ EFT L 142 af 9.6.1997, s. 21.

KONKLUSIONER

Det er Kommissionens mål at forbedre æglægges velfærd. Vedtagelsen af protokollen om dyrebeskyttelse og dyrevelfærd til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, som er indeholdt i Amsterdam-traktaten, forpligter Kommissionen til at fremsætte forslag om dyrevelfærdsspørgsmål, som har reel positiv indflydelse på dyrs velfærd.

Kommissionen mener, at det er klart dokumenteret, at burhøner har ringe velfærd, men alternative produktionssystemer er også stadig forbundet med ulemper, som endnu ikke helt er løst, og derfor er det for tidligt at forbyde æglægningsbure. Minimumsarealet pr. burhøne bør imidlertid øges samtidig med, at burene udstyres med stimuli til forbedring af dyrenes velfærd.

Der er på det seneste sket store fremskridt i udviklingen af alternativer til det nuværende æglægningsbur. Disse fremskridt ville kunne fremskyndes, hvis fjerkræindustrien havde større incitament til at udvikle sådanne systemer. For at fremme den videre udvikling og dermed forbedre æglægges velfærd kunne der aftales en tidsplan for afvikling af æglægningsbure i deres aktuelle form over en periode, som er lang nok til, at producenterne kan tilpasse sig uden større økonomiske problemer og uden risiko for negativ påvirkning af ægkvaliteten.

Kommissionen erkender, at en betydelig forbedring af opstaldningsbetingelserne for æglæggere vil kunne få negativ indflydelse på EU's stilling på verdensmarkedet for æg med skal og især ægprodukter. Der er imidlertid også flere instrumenter, som kan bruges til helt eller i det mindste for en stor del af mindske de negative økonomiske konsekvenser.

Ud over mindstekravene til beskyttelse af æglæggende høner i forskellige produktionssystemer foreslår Kommissionen derfor følgende foranstaltninger:

1. Forpligtelse til at mærke alle konsumæg produceret i EU med angivelse af det produktionssystem, æglægges holdes i.
2. Udnyttelse af mulighederne for at yde økonomisk støtte til EU's producenter i overensstemmelse med de nugældende EF-retsforskrifter, uden at WTO-bestemmelserne overtrædes
3. Når Rådet har vedtaget denne meddelelse, vil Kommissionen søge andre landes støtte til at indføre mindstekrav til beskyttelse af æglæggende høner i forskellige produktionssystemer.
4. Muligheden for at få WTO-bestemmelserne ændret, så de mere generelt kommer til at omhandle velfærdsspørgsmål, vil blive undersøgt ved fastlæggelsen af EU's forhandlingsmål før næste runde af WTO-forhandlingerne.

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Forslag til

RÅDETS DIREKTIV

om mindstekrav til beskyttelse
af æglæggende høner i forskellige produktionssystemer

Forslag til
RÅDETS DIREKTIV
om mindstekrav til beskyttelse
af æglæggende høner i forskellige produktionssystemer

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR -

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 43,

under henvisning til forslag fra Kommissionen,

under henvisning til udtalelse fra Europa-Parlamentet¹,

under henvisning til udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg², og

ud fra følgende betragtninger:

Rådet vedtog den 7. marts 1988 direktiv 88/166/EØF om opfyldelse af Domstolens dom i sag 131/86 (annullering af Rådets direktiv 86/113/EØF af 25. marts 1986 om fastlæggelse af mindstekrav vedrørende beskyttelse af burhøns)³;

artikel 9 i direktiv 86/113/EØF kræver, at Kommissionen inden den 1. januar 1993 forelægger en rapport om den videnskabelige udvikling for så vidt angår høns' trivsel under forskellige opdrætningsformer samt om bestemmelserne i bilaget til direktivet, i givet fald ledsaget af passende tilpasningsforslag;

---

¹ EFT C

² EFT C

³ EFT L 74 af 19.03.1988, s. 83.

[REDACTED]

i henhold til Rådets forordning (EF) nr. 950/97 om forbedring af landbrugsstrukturenes effektivitet kan der ydes investeringstøtte til landbrugsbedrifter;

Rådets forordning (EØF) nr. 1907/90 om handelsnormer for æg indeholder almindelige bestemmelser for mærkning af æg og ægpakninger; Kommissionen vil fremsætte relevante forslag om ændring af nævnte forordning for at indføre obligatorisk mærkning af konsumæg produceret i EU i stedet for den nugældende frivillige ordning med angivelse af produktionssystem;

af klarhedshensyn vil det være rationelt at ophæve direktiv 88/166/EØF og lade det afløse af et nyt direktiv -

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

Artikel 1

1. I dette direktiv fastsættes mindstekrav til beskyttelse af æglæggende høner, der holdes forskellige produktionssystemer.
2. Medlemsstaterne kan i overensstemmelse med traktatens generelle regler på deres område bevare eller anvende strengere bestemmelser for beskyttelse af æglæggende høner end de i dette direktiv fastsatte. Medlemsstaterne skal underrette Kommissionen om sådanne foranstaltninger.

Artikel 2

I dette direktiv forstås ved:

1. "Æglæggende høner": voksne høner af arten Gallus gallus, som holdes til ægproduktion.
2. "Rede": et særskilt areal til æglægning til hvert enkelt dyr eller en gruppe af dyr.

- ~~CONFIDENTIAL (REDACTED)~~
3. "Strøelse": materiale såsom savspåner, halm, sand, tørv m.v., som dyrene kan manipulere med.
  4. "Æglægningsbur": et aflukke til æglæggende høner i et bursystem.
  5. "Stimulusberiget bur": et æglægningsbur udstyret med strøelse, siddepinde og en redekasse.

Artikel 3

1. Medlemsstaterne drager omsorg for, at alle nybyggede eller ombyggede produktionssystemer og alle produktionssystemer, der for første gang tages i brug, fra den 1. januar 1999 mindst opfylder følgende krav:
  - a) Der skal være mindst en enkeltrede, som er egnet til æglægning, for hver 8 æglæggende høner eller, hvis der benyttes fællesreder, mindst 1 m² redeplads for hver 100 dyr. Hvis gruppestørrelsen i den enkelte enhed er på under 8 æglæggende høner, skal hver enhed have en enkeltrede.
  - b) Alle høner skal have adgang til passende siddeanordninger anbragt mindst 10 cm over jord- eller gulvniveau uden skarpe kanter og med mindst 15 cm beregnet til hver høne. Den vandrette afstand mellem siddepindene må ikke være over 1 m.
  - c) Hønerne skal have strøelse, så de kan støvbade.
  - d) Ved benyttelse af kædetrug skal hvert dyr have adgang til mindst 10 cm foderplads. Hvis der benyttes runde trug, skal der være mindst 4 cm foderplads pr. dyr.
  - e) Ved benyttelse af vandrender skal hvert dyr have adgang til mindst 10 cm plads ved renden. Ved benyttelse af drikkekopper eller vandnipler skal der være mindst en drikkekop eller vandnippel for hver 10 dyr. Hvis gruppestørrelsen er på under 10 høner, skal gruppen have adgang til mindst to drikkekopper eller vandnipler.
  - f) Gulvet skal være således udformet, at det giver tilstrækkelig støtte for alle de fremadrettede kløer på hver fod.

- [REDACTED]**
2. I produktionssystemer, hvor høerne kan bevæge sig frit mellem forskellige etager eller kun har én etage, skal følgende supplerende betingelser være opfyldt ud over de i stk. 1 nævnte:
    - a) I produktionssystemer med flere etager skal højden mellem etagerne være mindst 50 cm.
    - b) Vandings- og fodringsanlæggene skal være jævnt fordelt.
    - c) Myndighederne kan tillade næbtrimning med den indskrænkning, at der kun må foretages næbtrimning på kyllinger på under 10 dage.
    - d) Mindst halvdelen af bunden skal være forsynet med strøelse. Strøelsen skal holdes i letsmuldrende tilstand og være egnet til, at høerne kan hakke, skrabe og støvbade.

  3. I stimulusberigede bure skal følgende supplerende betingelser være opfyldt ud over de i stk. 1 nævnte:
    - a) Burene skal overalt være mindst 50 cm høje.
    - b) Hønernes næb må ikke trimmes.

  4. Uden, at foregribe artikel 9, kan medlemsstaterne dog tillade dispensationer fra stk. 1, litra a) og c), således at der kan bruges æglægningsbure, hvis følgende betingelser er opfyldt:
    - a) Der skal for hver høne være mindst 800 cm² burareal målt i vandret plan, som den kan benytte uden forhindringer.
    - b) Burene skal overalt være mindst 50 cm høje.
    - c) Burene skal være forsynet med kloslidningsanordninger, som er godkendt af myndighederne, og med passende siddepinde.

Artikel 6

1. Medlemsstaterne drager omsorg for, at der foretages inspektioner under myndighedernes ansvar for at kontrollere, om bestemmelserne i dette direktiv og bilaget hertil overholdes.

Disse inspektioner, der kan foretages i forbindelse med kontrol i andet øjemed, skal hvert år omfatte et statistisk repræsentativt udsnit af de forskellige driftsformer, der benyttes i hver medlemsstat.

2. Kommissionen opstiller efter proceduren i artikel 8 et regelsæt, der skal anvendes i forbindelse med de i stk. 1 omhandlede inspektioner.
3. Medlemsstaterne underretter hvert andet år senest den sidste arbejdsdag i april, og første gang senest den 30. april 2001 Kommissionen om resultaterne af de inspektioner, der er foretaget i løbet af de foregående to år i henhold til denne artikel, herunder antallet af inspektioner i forhold til antallet af bedrifter på deres område.

Artikel 7

Veterinærsagkyndige fra Kommissionen kan i tilfælde, hvor det er nødvendigt for den ensartede anvendelse af dette direktiv, føre kontrol på stedet i samarbejde med myndighederne. De personer, der fører denne kontrol, skal træffe de særlige foranstaltninger med hensyn til personlig hygiejne, der måtte være nødvendige for at udelukke enhver risiko for overførsel af sygdomme.

Den medlemsstat, på hvis område der føres kontrol, skal yde de sagkyndige al fornøden bistand ved udførelsen af deres hverv. Kommissionen underretter den pågældende medlemsstats myndigheder om kontrolresultaterne.

Den pågældende medlemsstats myndigheder træffer enhver foranstaltning, der måtte vise sig nødvendig for at tage hensyn til kontrolresultaterne.

Gennemførelsesbestemmelserne til denne artikel vedtages efter proceduren i artikel 8.

~~88/166/EØF~~

Artikel 8

Når der henvises til proceduren i denne artikel, gælder følgende regler:

- a) Kommissionens repræsentant forelægger Den Stående Veterinærkomité (i det følgende benævnt "komitéen") et udkast til de foranstaltninger, der skal træffes. Komitéen afgiver udtalelse om dette udkast inden for en frist, som formanden kan fastsætte under hensyn til, hvor meget det pågældende spørgsmål haster, i givet fald ved afstemning.
- b) Udtalelsen optages i mødeprotokollen; derudover har hver medlemsstat ret til at anmode om, at dens holdning indføres i mødeprotokollen.
- c) Kommissionen tager størst muligt hensyn til komitéens udtalelse. Den underretter komitéen om, hvorledes den har taget hensyn til dens udtalelse.

Artikel 9

Kommissionen forelægger inden den 1. januar 2006 Rådet og Europa-Parlamentet en rapport, der er udarbejdet på grundlag af en udtalelse fra Den Videnskabelige Veterinærkomité om produktionssystemer, som opfylder kravene til æglæggende hønens velfærd set ud fra et patologisk, zooteknisk, fysiologisk, adfærdsmæssigt og økonomisk synspunkt, tillige med forslag til afvikling af de produktionssystemer, som ikke opfylder disse krav.

Rådet træffer med kvalificeret flertal afgørelse om disse forslag senest tre måneder efter deres forelæggelse.

Artikel 10

Rådets direktiv 88/166/EØF ophæves med virkning fra den 1. januar 1999.

~~CONFIDENTIAL~~

Artikel 11

1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv senest den 1. januar 1999. De underretter straks Kommissionen herom. De skal anvende disse bestemmelser fra den 1. januar 1999.

Når medlemsstaterne vedtager disse bestemmelser, henvises der deri til dette direktiv, eller de ledsages ved offentliggørelsen af en sådan henvisning. De nærmere regler for denne henvisning fastsættes af medlemsstaterne.

2. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen teksten til de vigtigste nationale retsfor skrifter, som de udsteder på det område, der er omfattet af dette direktiv.

Artikel 12

Dette direktiv træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i De Europæiske Fællesskabers Tidende.

Artikel 13

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Bruxelles, den

På Rådets vegne

BILAG

1. De materialer, der anvendes til at konstruere opstaldningsanlæg til høner, og navnlig udstyr, dyrene kan komme i berøring med, må ikke være skadelige for dyrene og skal kunne rengøres grundigt og desinficeres. Opstaldningen skal være således udformet, at det hindres, at dyrene kommer til skade.
2. Indtil der er fastsat EF-regler herom, skal el-installationer og -udstyr opfylde nationale regler, således at der undgås elektriske stød .
3. Isolering, opvarmning og ventilering af huset skal sikre, at luftskifte, støv, temperatur, relativ luftfugtighed og koncentrationer af luftarter holdes inden for grænser, som ikke er skadelige for dyrene.
4. Alt automatisk eller mekanisk udstyr, som er afgørende for dyrenes sundhed og velfærd, skal inspiceres mindst to gange om dagen. Hvis der opdages fejl eller mangler, skal disse straks afhjælpes. Hvis dette ikke er muligt, skal der træffes passende foranstaltninger til at sikre dyrenes sundhed og velfærd, indtil fejlene eller manglerne er afhjulpet, navnlig ved brug af alternative fodringsmetoder og opretholdelse af et tilfredsstillende miljø.

Hvis der benyttes ventilationsanlæg, skal der sørges for et passende beredskab, så der sikres tilstrækkelig luftfornyelse til at beskytte dyrenes sundhed og velfærd, hvis anlægget svigter, og der skal være et alarmsystem, så fjerkrapasseren bliver advaret om svigtet. Alarmsystemet skal regelmæssigt afprøves.

Der skal på bedriften opbevares skriftlige optegnelser over alle svigt og foranstaltninger, der er truffet som følge heraf, og de skal stilles til rådighed for myndighederne efter anmodning. Optegnelserne skal opbevares i en minimumsperiode, som fastsættes af myndighederne, dog mindst tre år.

5. Dyrene må ikke til stadighed holdes i mørke. Under hensyntagen til de forskellige klimaforhold i medlemsstaterne skal der for at imødekomme dyrenes adfærdsbehov og fysiologiske behov sørges for passende naturligt lys eller kunstig belysning. Ved benyttelse af kunstig belysning skal denne fungere i en periode, der mindst svarer til den periode, hvor der normalt er naturligt lys, dvs. mellem kl. 09.00 og 17.00. Desuden skal der være passende lyskilder (faste eller mobile), der giver tilstrækkeligt stærkt lys til, at dyrene kan inspiceres til enhver tid. Ved benyttelse af kunstig belysning skal dyrene hver dag have en passende hvileperiode, hvor lysstyrken reduceres, så de kan hvile sig.

I burene på de nederste etager skal lysstyrken holdes konstant.

6. Alle dyr skal inspiceres af ejeren eller den, der er ansvarlig for dem, mindst to gange om dagen.

Der skal på bedriften opbevares daglige optegnelser over disse inspektioner og foranstaltninger, der er truffet i forbindelse hermed, og de skal stilles til rådighed for myndighederne efter anmodning. Optegnelserne skal opbevares i en minimumsperiode, som fastsættes af myndighederne, dog mindst tre år..

Hvis der er dyr, som ser ud til ikke at være ved godt helbred, herunder at de viser adfærdsmæssige ændringer, skal der tages skridt til at fastslå årsagen og iværksættes passende afhjælpende foranstaltninger, fx behandling, isolation, udsætning eller overvågning af miljøet. Hvis årsagen kan spores tilbage til en miljømæssig faktor i produktionsenheden, som det ikke er afgørende at rette straks, bør dette ske, når dyrene er udtaget, og inden næste hold dyr indsættes.

Der skal søges dyrlægehjælp snarest muligt, hvis der er høner, som ikke reagerer på fjerkræpasserens pleje.

7. Bygninger, inventar og redskaber, der anvendes til dyr, skal rengøres ordentligt og desinficeres for at forhindre krydsinfektion og akkumulering af sygdomsbærende organismer. Gødning og uspist foder eller spildt foder skal fjernes så ofte som nødvendigt for at minimere lugt og undgå at tiltrække fluer, mus og rotter.

De dele af husene eller burene, som dyrene er i berøring med, skal rengøres grundigt og desinficeres, hver gang huset tømmes, og inden der indsættes et nyt hold dyr.

8. Opstaldning i bure i fire eller flere etager tillades kun, såfremt der er en fast bro eller en anden godkendt indretning, som gør det muligt at inspicere de øverste bure, og som letter udtagning af dyr fra disse bure.
9. Alle dyr skal have adgang til tilstrækkeligt, nærende og hygiejnisk foder hver dag og til tilstrækkeligt, frisk vand hele tiden, undtagen i tilfælde af terapeutisk eller profylaktisk behandling.
10. Fodrings- og vandingsanlæggene skal være af sådant design og således udformet, anbragt og vedligeholdt, at dyrenes foder og vand kontamineres mindst muligt.
11. Dyrene skal passes af et tilstrækkeligt antal medhjælpere, som er blevet oplært i den benyttede driftsform og har erfaring heri.
12. Det er forbudt at kupere, stække eller skære ind i vingerne eller at skære senerne over. Hvis det er nødvendigt at reducere flyveevnen, kan flyvefjerene på den ene vinge afklippes af en erfaren person.
13. Dyrene skal beskyttes mod rovdyr og ekstreme vejrforhold.
14. Bygninger, bure og indhegninger skal være indrettet således, at dyrene ikke kan undslippe.

ISSN 0254-1459

KOM(98) 135 endelig udg.

DOKUMENTER

DA

03 15

Katalognummer : CB-CO-98-166-DA-C

ISBN 92-78-32085-4

Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer

L-2985 Luxembourg